

ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ  
«ՎԱՆԱՋՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

Մանկավարժություն և հոգեբանություն  
ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ Լ.Գ.Բաղդասարյան /Ա.Ա.Հ/

Արձանագրություն № 14

«06» փետրվար 2024 թ.

ՍՀ/բ – 017 Տարիքային հոգեբանություն ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ

Դասիչ, դասընթացի անվանում

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈՂԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն՝ 011401.00.6 ՄԱՄՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ

/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝ 011401.19.6 ՀԼԳ, 011401.20.6 ՌԼԳ

/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝ բակալավր

/բակալավր, մագիստրատուրա/

Ամբիոն՝ մանկավարժության և հոգեբանության /ամբիոնի լրիվ անվանումը/

Ուսուցման ձևը՝ առկա

/առկա, հեռակա/

Կուրս/կիսամյակ երրորդ /երկրորդ կիսամյակ

Դասախոս(ներ)՝ Նունե Կոստանյան

/անուն, ազգանուն

Էլ. [huugte/ներ kostandyan.n55@gmail.com](mailto:kostandyan.n55@gmail.com)

Վանաձոր- 2024թ.

**ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ**

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում .....	3
2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները .....	3
3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները .....	4
4. Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները .....	...
5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների .....	...
6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը .....	...
7. Ուսումնական աշխատանքները տեսակները .....	...
8. Դասավանդման մեթոդներ.....	...
9. Ուսումնառության մեթոդները .....	...
10 Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը .....	...
11 Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ.....	...
12 Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ.....	...
12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ	...
12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ.....	...
12.3. Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ.....	...
12.4. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ .....	...
13 Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում.....	...
14 Գնահատում.....	...
14.1. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.....	...
14.2. Հարցաշար.....	...
14.3. Գնահատման չափանիշներ.....	...
15 Դասընթացի համառոտ նկարագրիչ.....	...

# ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

## 1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում<sup>1</sup>.

**դերը** -Կարևոր է է տարիքային հոգեբանության դերը ժամանակակից կյանքում , թե որպես ճանաչողական պրոցես , թե որպես մարդու ֆիզիոլոգիայի և հոգեբանության վերաբերյալ գիտելիք ձևավորելու գործընթաց: Այս տեսանկյունից այն համարվում է հիմնարար գիտելիքներ հաղորդող և մասնագիտորեն պատրաստող և ուղղորդող կարևորագույն առարկա : Առարկան բաղկացած է 2 բաժնից, որը նախատեսված է բակալավրիատում դասավանդելու , որպես հիմնական առարկա : Ուսանողները ծանոթանում են առարկայի տեսական բովանդակությանը , փորձում են տիրապետել մարդու տարիքային առանձնահատկություններին,յուրաքանչյուր տարիքը բնորոշող նորոգոյացություններին: «Տարիքային հոգեբանություն»առարկան անդրադառնում է տվյալ տարիքի ֆիզիոլոգիական , հոգեբանական առանձնահատկություններին : Դասընթացը ավարտվում է քննությունով / երկու միջանկյալ ստուգումներ / :

## 2.Դասընթացի տեղը.

«Տարիքային հոգեբանության» դասընթացը ընդհանուր

մասնագիտական է: Դասընթացը հիմնվում է ուսանողների` հանրակրթությունից ստացած հոգեբանական գիտելիքների վրա: Օգտագործվում են հընթացս ձեռք բերած հմտություններ կարողությունների, գիտելիքի ձևավորման գործընթացում:

Դասընթացի ուսումնասիրությունը կարևոր բաղադրիչ է տարիքային հոգեբանության աշխատանքի գործընթացը ճիշտ ընկալելու համար:

## 2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.

### 2.1. Դասընթացի նպատակն է

1. Ուսանողներին զինել տարիքային հոգեբանության առարկայի , նրա խնդիրների , յուրաքանչյուր տարիքային խմբի վերաբերյալ համապատասխան գիտելիքներով :

2. Խորացնել և ընդլայնել ուսանողների ընդհանուր տեսական, կիրառական և մեթոդական գիտելիքները:

3. Ուսանողներին գաղափար տալ տվյալ տարիքի առանձնահատկությունների վերաբերյալ :

4. Տարիքային հոգեբանության բնագավառում ձեռք բերած գիտելիքներն և ունակությունները կիրառել պրակտիկայում: Նախապատրաստել հոգեբանական գիտությունների շարքի առարկաների (ընդհանուր հոգեբանություն, մանկավարժական հոգեբանություն, սոցիալական հոգեբանություն, սպորտի հոգեբանություն, և այլն) հետ կապին:

### 2.2. Դասընթացի խնդիրներն են.

1. տեսական գիտելիքներ հաղորդել դասավանդվող առարկայի վերաբերյալ,

---

<sup>1</sup> Ներկայացվում է դասընթացի կարևորությունը տվյալ կրթական ծրագրի խնդիրների լուծման հարցում և տեղը ուսումնական պլանում ըստ կրթաբլոկների

2. բացատրել և բացահայտել առարկայի կարևորությունը ընդհանուր գիտական համակարգում ,
3. ուսանողին ներկայացնել տարիքային հոգեբանության վերաբերյալ ստացած տեսական գիտելիքների և առկա իրավիճակային խնդիրների կապը,
4. սովորեցնել ուսանողներին նախորդ կետի յուրացման արդյունքում կատարել նախասիրած թեմայով հետազոտական աշխատանք,ամփոփել իր կատարած աշխատանքը ,

### **3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները**

#### **4.2. Միջանձնային կոմպետենցիաներ (ՄՁԿ)**

- քննադատական վերլուծություն և ինքնաքննադատման ունակություն (ՄՁԿ1)
- թիմային աշխատանք (ՄՁԿ 2)
- միջառարկայական թիմում աշխատելու ունակություն (ՄՁԿ 4)
- բազմաձևության և բազմամշակութայնության ընդունում (ՄՁԿ 6)
- բարոյական արժեքներ (ՄՁԿ 8)

#### **4.3. Համակարգային կոմպետենցիաներ (ՀԳԿ)**

- գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն (ՀԳԿ 1)
- հետազոտություններ կատարելու ունակություններ (ՀԳԿ 2)
- սովորելու ունակություն (ՀԳԿ 3)
- առաջնորդի հատկություններ (ՀԳԿ 6)
- որակի կարևորության գիտակցում (ՀԳԿ 11)

#### **4.4. Առարկայական (մասնագիտական) կոմպետենցիաներ (ԱԿ)**

- հստակ հաղորդել ստացված հենքային գիտելիքները (ԱԿ 2)
- ցուցաբերել առարկայի ընդհանուր կառուցվածքի և առանձին մասերի միջև կապերի իմացություն (ԱԿ 4)
- հասկանալ և օգտագործել քննադատական վերլուծության տեսությունների զարգացման մեթոդները (ԱԿ 5)

#### 4. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)ը<sup>2</sup>

##### 5.Վերջնարդյունքներ.

###### - ԳԻՏԵՆԱ՝

Տարիքային հոգեբանության առարկան , տիրապետի առարկայի ներկայացրած խնդիրներին , պատկերացնի առարկայի տեղն ու դերը հոգեբանական գիտությունների համակարգում :

###### - ԿԱՐՈՂԱՆԱ՝

- ձեռք բերած տեսական գիտելիքները կիրառել գործնականում,
- կիրառել տարիքային հոգեբանության և հետազոտության մեթոդները,
- որոշ գիտական հարցերի վերաբերյալ կատարել ինքնուրույն եզրահանգումներ:

###### - ՏԻՐԱՊԵՏԻ՝

- Տիրապետում է տարիքային հոգեբանության առարկային, մեթոդներին և խնդիրներին:
- Տիրապետում է առարկայի կառուցվածքի մասին գիտելիքներին:
- Ունի անհրաժեշտ գիտելիքներ իմացական գործընթացների վերաբերյալ:
- Ունի անհրաժեշտ գիտելիքներ ընտանիքի հոգեբանության բնագավառում կիրառվող տեխնիկաների և հուզականային գործընթացների վերաբերյալ:

#### 5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների<sup>3</sup>.

Կարևոր է ճիշտ գնահատել դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների կարողությունների ,հմտությունների ձևավորման հարցում և այն համադրել աշխատաշուկայի պահանջարկին:

#### 6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը

<sup>2</sup> <http://www.vsu.am/karg/ararkayakan-nkaragir-17.pdf>

Լրացվում է «Առարկայի նկարագրի մշակման ռազմավարության» կոմպետենցիաների ցանկին համապատասխան:

<sup>3</sup> Նշվում է, թե տվյալ դասընթացի յուրացման, ամփոփման արդյունքում ձեռքբերված գիտելիքները, հմտությունները և կարողությունները աշխատաշուկայի որ բնագավառներում և ոլորտներում կարող է շրջանավարտը կիրառել

Չափանիշ	Առկա ուսուցման համակարգ	Հեռակա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարությունը (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)	2 կրեդիտ/60 ժամ	

Աշխատանքի տեսակը	Ժամաքանակ	Ժամաքանակ
Դասախոսություն	16	
Գործնական աշխատանք	14	
Սեմինար պարապմունք		
Լաբորատոր աշխատանք		
Ինքնուրույն աշխատանք	30	
<b>Ընդամենը</b>	<b>60</b>	
Ստուգման ձևը (ստուգաք/ ընթացիկ քննություն/ հանրագումարային քննություն)	ստուգաք	

#### 7. Ուսումնական աշխատանքների տեսակները<sup>4</sup> .

- **Դասախոսությունը** դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի առջև ուրվագծվող գիտական մի ճանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ պարապմունքների և ինքնուրույն կատարած աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեսզի կարողանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:
- **Գործնական աշխատանքների** ժամանակ ուսանողը կատարում է լսարանային աշխատանք՝ դասախոսի անմիջական ղեկավարման ներքո: Գործնական պարապմունքները անցկացվում են գործնական խնդիրների լուծման, առաջադրանքների իրականացման, թեստերի, իրավիճակային վերլուծությունների, գործարար խաղերի, խմբային աշխատանքների, տնային առաջադրանքների, ուղեղային գրոհների, ինտերակտիվ ուսուցման միջոցով՝ տեսական գիտելիքները կիրառելու, գործնական ունակությունների և հմտությունների ձեռքբերման և ամրապնդման նպատակով: Դասախոսն առաջադրում է գործնական պարապմունքների թեման, նպատակը, խնդիրները, այն հարցերը, որոնք պետք է

<sup>4</sup> Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

լուծել գործնական պարապմունքի ընթացքում, գործնական պարապմունքի անցկացման մեթոդները և պատասխանում է ուսանողների տված հարցերին:

- **Մեմինար պարապմունքները** խմբային պարապմունքների հիմնական տեսակներից է, որի ընթացքում ուսանողը սովորում է բանավոր շարադրել նյութը, պաշտպանել իր տեսակետները և եզրահանգումները: Մեմինարի ընթացքում ուսանողները քննարկում, պատասխանում են թեման, զեկույցները և ռեֆերատները, որոնք հանձնարարել է դասախոսը:

Մեմինարին պատրաստվելու համար անհրաժեշտ է ուսումնասիրել հիմնական և լրացուցիչ գրականություն տվյալ թեմայով: Գրականության ուսումնասիրությունից և համառոտագրումից հետո պետք է կազմել պլան՝ բանավոր պատասխանի համար, ապա մտածել էլույթի բովանդակության հարցադրումների և պատասխանների մասին:

- **Լաբորատոր աշխատանքները** նպաստում են տեսական նյութի առավել լավ յուրացմանը և ամրապնդմանը: Լաբորատոր աշխատանքները նպատակ ունեն ամրապնդելու ուսումնասիրվող թեմաների տեսական դրույթները, ուսանողներին ուսուցանելու փորձարարական հետազոտությունների մեթոդները, հաղորդելու ինքնուրույն վերլուծության, տվյալների ամփոփման, լաբորատոր սարքավորումների, համակարգիչների, սարքերի, էլեկտրոնային ծրագրերի հետ աշխատելու փորձ և հմտություններ: Լաբորատոր աշխատանքն անցկացման համար ուսանողը պարտավոր է ուսումնասիրել թեմային վերաբերող տեսական նյութը (դասախոսություն, համապատասխան գրականություն) և փորձի, հետազոտության մեթոդոլոգիան:

Դասախոսի հսկողությամբ ուսանողը իրականացնում է փորձը, հետազոտությունը, գրանցում է արդյունքները և կատարում (գրանցում) համապատասխան եզրակացություն

- **Ինքնուրույն աշխատանքը** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական ղեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական ղեկավարության:

Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակներն են<sup>5</sup>

- **Ռեֆերատ** – ուսանողների ինքնուրույն գրավոր, որտեղ ուսանողը շարադրում է որևէ հարցի կամ թեմայի էությունը՝ հենվելով գրական աղբյուրների վրա (դասագրքեր, ձեռնարկներ և այլն):
- **Գործարար խաղեր** – պայմանական իրավիճակներում սոցիալ-տնտեսական համակարգերի և մարդկանց մասնագիտական գործունեության կառավարման գործընթացների նմանակեղծային մոդելավորում՝ առաջացող հիմնախնդիրների ուսումնասիրման և լուծման նպատակով:
- **Էսսե** – արձակ ստեղծագործություն՝ քննադատության և լրագրության ժանրի որևէ խնդրի ազատ վերլուծություն:
- **Կրթ սեղան** – ինքնուրույն աշխատանքի ձևին բնորոշ է թեմատիկ բանավեճի համադրումը խմբային աշխատանքի հետ:
- **Կունկրետ իրավիճակների վերլուծություն** – ուսանողների ակտիվ գործունեության կազմակերպման ամենաարդյունավետ և տարածված ձևերից մեկն է, որը զարգացնում է մասնագիտական և կեցությանը վերաբերող տարբեր հարցերի վերլուծության կարողությունը:
- **Լախագծերի մեթոդ** – ուսումնաձանաչողական, ստեղծագործական կամ խաղային

<sup>5</sup> Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

համատեղ գործունեության տեսակ է, սովորող-գործընկերների միջև, որոնք ունեն ընդհանուր նպատակ և համաձայնեցված միջոցներ՝ ուղղված որևէ խնդրի լուծման կամ որոշակի արդյունքի ձևակերպման:

- **Հարցի նախապատրաստման մոդել** –կամավորության սկզբունքով ընտրված ուսանողն իր նախընտրած հակիրճ ձևով նախապատրաստում է տվյալ առարկայից քննության կամ ստուգարքի հարցերի իր պատասխանների փաթեթը: Քննությունից (ստուգարքից) 1 շաբաթ առաջ նա հանձնում է փաթեթը դասախոսին, որը ստուգում է այդ նյութերը և որոշում դրանց համապատասխանությունը տվյալ առարկայի բովանդակությանը:
- **Ինքնուրույն աշխատանք համացանցում** – նոր տեղեկատվական տեխնոլոգիաները կարող են օգտագործվել հետևյալ նպատակներով՝ համացանցում անհրաժեշտ տեղեկատվության որոնման համար, երկխոսություն համացանցում, թեմատիկ ցանցային էջերի օգտագործում:
- **Աշխատանքային տեսք** – նախատեսված է ուսանողների ինքնուրույն աշխատանքների համար և թույլ է տալիս գնահատել ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանն ուսանողների կողմից:
- **Զեկույց** – որևէ գիտական կամ հետազոտական թեմայի շուրջ կատարած եզրակացությունների, ստացած արդյունքների ներկայացում ուսանողի կողմից:
- **Հարցազրույց** – վերահսկողության միջոց, որը կազմակերպվում է որպես հատուկ զրույց դասավանդողի և ուսանողների միջև՝ կապված այնպիսի թեմայի հետ ինչպիսին կարգապահությունն է, և նախատեսված է հստակեցնել ուսանողների գիտելիքների շրջանակը կոնկրետ թեմայի, հարցի վերաբերյալ:

8. **Դասավանդման մեթոդներն են**<sup>6</sup> հիմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում, *թեմատիկ սեմինար*, սեմինար-բանավեճ, գործնական աշխատանք՝ անհատական աշխատանք, գործնական աշխատանք՝ խմբային աշխատանք, ուսուցում գործողությամբ (action learning), իրավիճակային խնդիրների վերլուծություն, գործարար խաղեր....

9. **Ուսումնառության մեթոդներն են**<sup>7</sup>՝ մտքերի քարտեզագրում, թիմային քննարկում, իրադրությունների վերլուծություն, ալգորիթմների և հրահանգների կազմում, աղյուսակների և դասակարգման համեմատման և համակարգման սխեմաների կազմում, փորձի/հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության ներկայացում....

<sup>6</sup> Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

<sup>7</sup> Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝ ըստ բաժինների և թեմաների<sup>8</sup>.

h/h	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ժամաքանակն ըստ տեսակների				
		դասախոսություն	սեմինար պարաոլուսնք	գործնական աշխատանք	լաբորատոր աշխատանք	Ինքնուրույն աշխատանք
1.	Տարիքային հոգեբանության առարկան ,խնդիրները, մեթոդները:	2				
2	Նախադպրոցական տարիքի ընդհանուր բնութագիրը,ֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունները,սոցիալ- հոգեբանական առանձնահատկությունները:	4				
	Կրտսեր դպրոցականի ֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունները , սոցիալ- հոգեբանական առանձնահատկությունները:	4				
	Դեռահասության ,պատանեկության ,հասուն տարիքի ընդհանուր բնութագիրը,ֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունները,սոցիալ- հոգեբանական առանձնահատկությունները:	6				
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		16				

11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ

<sup>8</sup> Նման է օրացուցային պլանին

h/h	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակության տարի
<b>Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)</b>		
1.	Абрамова Г.С. Возрастная психология. М. Академический проект, 2003.	2003.
2.	Возрастная и педагогическая психология: Тексты/ сост. и коммент. О.Шуаре Марма. М. 1992.	1992.
	Волков. Б.С. Методы изучения психики ребенка. М. 1994.	1994.
	Крайг Г. Психология развития. СПб. 2000.	2000.
	Эльконин Д. Б., Детская Психалогия, Москва, 2008 г.	2008 г.
	Д.Б. Детская психология. М. Академия. 2004.	2004.
	Обухова Л.С. Детская возрастная психология. М. 1999.	1999.
<b>Լրացուցիչ գրականություն(ԼԳ)</b>		
1.	Ананьев Б.Г. О методах современной психологии// Психологические методы. Л. 1976.	1976.
2.		2001

	Выготский Л.С. Лекции по педологии. Ижевск. 2001.	
<b>Համացանցային տեղեկատվական պաշարներ (ՀՏՊ)/ Էլեկտրոնային աղբյուրներ (ԷԱ)</b>		
1.		
2.		

## 12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

### 12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

Խ/Խ	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Գրականություն <sup>9</sup>
1.	Տարիքային հոգեբանության կապը այլ գիտությունների հետ , բիոգեն և սոցիոգեն. ուղղությունները :		2	Абрамова Г.С. Возрастная психология. М. Академический проект, 2003.
2.	Նախադպրոցական տարիքի ընդհանուր բնութագիրը, ֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունները, սոցիալ-հոգեբանական առանձնահատկությունները:		4	Д.Б. Детская психология. М. Академия. 2004. Эльконин Д. Б., Детская Психология, Москва, 2008 г.
3	Կրտսեր դպրոցականի ֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունները			Крайг Г. Психология развития. СПб. 2000.

<sup>9</sup> Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, որ.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

	, սոցիալ- հոգեբանական առանձնահատկությունները:		4	
4	Դեռահասության, պատանեկության , հասուն տարիքների ընդհանուր բնութագիրը, ֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունները, սոցիալ- հոգեբանական առանձնահատկությունները:		6	Країг Г. Психология развития. СПб. 2000.

### 13. Հիմնական գրականություն

#### 13.1. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Մտուզման ձևը	Գրականություն <sup>10</sup>
-----	------	-----------------------	-----------	--------------	-----------------------------

<sup>10</sup> Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

1	Տարիքային հոգեբանության կապը այլ գիտությունների հետ , բիոգեն և սոցիոգեն. ուղղությունները :		2		Абрамова Г.С. Возрастная психология. М. Академический проект, 2003.
2	Նախադպրոցական տարիքի ընդհանուր բնութագիրը,ֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունները,սոցիալ-հոգեբանական առանձնահատկությունները:		2		Д.Б. Детская психология. М. Академия. 2004. Эльконин Д. Б,Детская Психалогия,Москва,2008 г.
3	Կրտսեր դպրոցականի ֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունները , սոցիալ- հոգեբանական առանձնահատկությունները:		2		Країг Г. Психология развития. СПб. 2000.
4	Դեռահասության տարիքի ընդհանուր բնութագիրը,ֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունները,սոցիալ-հոգեբանական առանձնահատկությունները:		4		Країг Г. Психология развития. СПб. 2000.
5	Պատանեկության ,հասուն տարիքի ընդհանուր բնութագիրը,ֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունները,սոցիալ-		2		Країг Г. Психология развития. СПб. 2000.

	հոգեբանական առանձնահատկությունները:				
			12		

### 13.2. Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	<i>Թեմա</i>	Ուսումնասիրվող հարցեր	<i>Ժամաքանակ</i>	Ստուգման ձևը	Գրականություն <sup>11</sup>
1.					
2.					
3					

### 13.3. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

<sup>11</sup> Հստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

h/h	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Ուսումնասիրվող հարցեր	Աշխատանքի տեսակը <sup>12</sup>	Ներկայացման ժամկետները	Ստուգման ձևը	Գրականություն <sup>13</sup>
1.	Դեվիանտ վարքը դեռահասության տարիքում					Країг Г. Психология развития. СПб. 2000
2.	Դեպրեսիան պատանեկության տարիքում					Країг Г. Психология развития. СПб. 2000
	Միայնության զգացումը հասունության տարիքում					Країг Г. Психология развития. СПб. 2000

**14. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում<sup>14</sup>**

Ռեսուրսի անվանումը	Ռեսուրսի անվանումը, քանակը, նկարագրությունը (անհրաժեշտության դեպքում)
Լսարան (հատուկ կահավորմամբ)	
Նյութեր լաբորատոր աշխատանքների համար	
Մարքեր, սարքավորումներ	
Համակարգչային ծրագրեր	
Այլ	

<sup>12</sup> Տես 7-րդ կետի հինգերորդ պարբերությունը

<sup>13</sup> Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

<sup>14</sup> Նշվում են սարք-սարքավորումների, համակարգչային ծրագրերի նկարագրությունները և քանակը, որոնք անհրաժեշտ են տվյալ դասընթացի ուսումնական գործընթացը կազմակերպելու համար

## 15. Գնահատում

Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառման հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,
- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման:

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի<sup>15</sup>:

### 15.1. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝

- ուսումնական գործընթացին ուսանողի մասնակցության աստիճանի գնահատում դասերին հաճախումների հաշվառման միջոցով՝ առավելագույնը 20 միավոր,
- գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

### 15.2. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.

Դասընթացն ամփոփվում է ստուգարքով:

### 15.3. Հարցաշար (ըստ ծրագրի)

<sup>15</sup>«Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ» (ընդունված ՎՊՀ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.06.2022թ.),

**Ա) 1-ին ընթացիկ քննություն (կիսամյակի 9-10 շաբաթվա ընթացքում)**

**▪ Ընդգրկված թեմաները.**

1. Տարիքային հոգեբանություն առարկան, խնդիրները, մեթոդները :
2. Տարիքային հոգեբանության , որպես գիտության սահմանումը:
3. Տարիքային հոգեբանության հիմնական բաժինները :
4. Տարիքային հոգեբանության մեթոդները, մեթոդաբանական հիմքերը, դասակարգումը :
5. Նախադպրոցականի սոցիալ- հոգեբանական առանձնահատկությունները:
6. Կրտսեր դպրոցականի սոցիալ- հոգեբանական առանձնահատկությունները:

**▪ Ընդգրկված հարցեր.**

1. Տարիքային հոգեբանության , որպես գիտության սահմանումը
2. Տարիքային հոգեբանության մեթոդները, մեթոդաբանական հիմքերը, դասակարգումը :
3. Տարիքային պարբերացում
4. Նախադպրոցական տարիքի ընդհանուր բնութագիրը , ֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունները
5. Նախադպրոցականի սոցիալական առանձնահատկությունները :
6. Նախադպրոցականի հոգեբանական առանձնահատկությունները :
7. Կրտսեր դպրոցական տարիքի ընդհանուր բնութագիրը , ֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունները
8. Կրտսեր դպրոցական տարիքի առանձնահատկությունները :
9. Կրտսեր դպրոցական տարիքի հոգեբանական հիմքերը

**Բ) 2-րդ ընթացիկ քննություն (կիսամյակի 19-20 շաբաթվա ընթացքում)**

**▪ Ընդգրկվող թեմաները.**

1. Դեռահասության տարիքի ընդհանուր բնութագիրը սոց.- հոգեբանական հիմքերը
2. Պատանեկության տարիքի ընդհանուր բնութագիրը սոց.- հոգեբանական հիմքերը
3. Հասուն տարիքի ընդհանուր բնութագիրը սոց.- հոգեբանական հիմքերը

**▪ Ընդգրկված հարցեր.**

1. Դեռահասության տարիքի ընդհանուր բնութագիրը
2. Դեռահասի ֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունները :
3. Դեռահասի անձի ձևավորումը :
4. Դեռահաս- մեծահասակ հարաբերությունները :
5. Պատանու անձի ձևավորումը:
6. Պատանի - մեծահասակ հարաբերությունները :
7. Հասուն տարիքի ֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունները :
8. Հասուն տարիքի անձի ձևավորումը :
9. Հասուն տարիքի սոցիալական առանձնահատկությունները:
10. Հասուն տարիքի և հոգեբանական առանձնահատկությունները:

Հասունության տարիքի սոցիալ- հոգեբ առանձնահատկությունները

#### 15.4. Գնահատման չափանիշները<sup>16</sup>.

- Տեսական գիտելիքները.....:
- Գործնական աշխատանքները.....:
- Սեմինար պարապմունքները.....:
- Լաբորատոր աշխատանքները.....:
- Ինքնուրույն աշխատանքը.....:

---

<sup>16</sup> Լրացվում է ըստ ամբիոնի /դասախոսի որոշման

«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ»  
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳՐԻՉ

Մասնագիտություն՝ 011401.00.6 ՄԱՄՆԱԳԻՏԱԿԱՆ  
ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ

\_\_\_\_\_  
/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝ 011401.19.6 ՀԼԳ, 011401.20.6 ՌԼԳ \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_  
/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝ \_\_\_\_\_ բակալավր \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_  
/բակալավր, մագիստրատուրա/

Վանաձոր 2024

**Առկա ուսուցման համակարգ**

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	<b>ՄՀ/բ -017 Տարիքային հոգեբանություն</b>			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	3-րդ տարի , 2- րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	30	Դասախոսություն	16
			Մեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	14
	Ինքնուրույն	30		
Ընդամենը	60			
Ստուգման ձևը	Ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	<p>1. Ուսանողներին զինել տարիքային հոգեբանության առարկայի , արա խնդիրների , յուրաքանչյուր տարիքային խմբի վերաբերյալ ռամապատասխան գիտելիքներով :</p> <p>2. Խորացնել և ընդլայնել ուսանողների ընդհանուր տեսական, կիրառական և մեթոդական գիտելիքները:</p> <p>3. Ուսանողներին գաղափար տալ տվյալ տարիքի առանձնահատկությունների վերաբերյալ :</p> <p>4. Տարիքային հոգեբանության բնագավառում ձեռք բերած գիտելիքներն և ունակությունները կիրառել պրակտիկայում: Նախապատրաստել հոգեբանական գիտությունների շարքի առարկաների (ընդհանուր հոգեբանություն, մանկավարժական հոգեբանություն, սոցիալական հոգեբանություն, սպորտի հոգեբանություն, և այլն) հետ կապին:</p>			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p><i>Գիտելիք</i></p> <p>« Տարիքային հոգեբանության հիմնահարցեր » ուսումնասիրման առարկան , տիրապետի առարկայի ներկայացրած խնդիրներին , պատկերացնի առարկայի տեղն ու դերը հոգեբանական գիտությունների ռամակարգում :</p>			

	<p><i>Հմտություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Տիրապետում է տարիքային հոգեբանություն առարկային, մեթոդներին և խնդիրներին:</li> <li>• Տիրապետում է առարկայի կառուցվածքի մասին գիտելիքներին:</li> <li>• Ունի անհրաժեշտ գիտելիքներ իմացական գործընթացների վերաբերյալ:</li> <li>• Ունի անհրաժեշտ գիտելիքներ ընտանիքի հոգեբանության բնագավառում կիրառվող տեխնիկաների և հուզակամային գործընթացների վերաբերյալ:</li> </ul> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>Կարողունակություն</i></li> <li>• ձեռք բերած տեսական գիտելիքները կիրառել գործնականում,</li> <li>• կիրառել տարիքային հոգեբանության հետազոտության մեթոդները,</li> <li>• որոշ գիտական հարցերի վերաբերյալ կատարել ինքնուրույն պարահանգումներ:</li> </ul>
<p><b>Դասընթացի բովանդակությունը</b></p>	<p>Թեմա 1 Տարիքային հոգեբանության առարկան , մեթոդները:</p> <p>Թեմա 2 Նախադպրոցական տարիքի ընդհանուր բնութագիրը, սոցիալ- հոգեբանական ֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունները:</p> <p>Թեմա 3 Կրտսեր դպրոցական տարիքի ընդհանուր բնութագիրը, սոցիալ- հոգեբանական ֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունները:</p> <p>Թեմա 4 Դեռահասության տարիքի ֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունները:</p> <p>Թեմա 5 Դեռահասի անձի ձևավորումը:</p> <p>Թեմա 6 Դեռահասի ուսումնական գործունեությունը:</p> <p>Թեմա 7 Պատանեկության տարիքի ֆիզիոլոգիական , սոցիալ- հոգեբանական առանձնահատկությունները:</p> <p>Թեմա 8 Հասունության տարիքի ընդհանուր բնութագիրը, ֆիզիոլոգիական , սոցիալ- հոգեբանական առանձնահատկությունները:</p>
<p><b>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</b></p>	<p>Ստուգաթղթ : Ստուգման ձևը` ըստ նախապես տրամադրված հարցաշարի:</p>
<p><b>Գրականություն</b></p>	<p>Պարտադիր-</p>

Абрамова Г.С. Возрастная психология. М. Академический проект, 2003.

Возрастная и педагогическая психология: Тексты/ сост. и коммент. О.Шуаре Марта. М. 1992.

Крайг Г. Психология развития. СПб. 2000.

Эльконин Д. Б., Детская Психология, Москва, 2008 г.

Էրիցուրդիչ-

Ананьев Б.Г. О методах современной психологии// Психологические методы. Л. 1976.

Выготский Л.С. Лекции по педологии. Ижевск. 2001.